องค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักปกครองในการแก้ไขปัญหากรณีศึกษาในพื้นที่เป็นเลิศ (Best Practice)
กรณีศึกษา : การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม

"กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ"

อำเภอห้วยทับทัน
โทรศัพท์ ๐๔๕-๖๙๙๐๕๕

คำนำ

อำเภอห้วยทับทัน ได้จัดทำเอกสารสรุปองค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักปกครองในการแก้ไขปัญหากรณีศึกษาในพื้นที่เป็นเลิศ (Best Practice) กรณีศึกษา : การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม "กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ" เพื่อร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่สำคัญ (Best Practice)

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถเป็นแบบอย่างในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ต่อไป

ที่ทำการปกครองอำเภอห้วยทับทัน
พฤษภาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

	หน้า
องค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักปกครองในการแก้ไขปัญหากรณีศึกษาในพื้นที่เป็นเลิศ (Best Practice) กรณีศึกษา : การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม **"กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ"**	๑-๕
ความเป็นมา/สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	๑
แนวทางปฏิบัติ/การแก้ไขปัญหา	๒
สรุปวิธีการทำงานที่นำไปสู่วิธีการที่เป็นเลิศ (Best Practice)	๔
ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors)	๕
ภาคผนวก	

องค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักปกครองในการแก้ไขปัญหากรณีศึกษาในพื้นที่เป็นเลิศ (Best Practice)

กรณีศึกษา : การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม

"กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ"

---

๑. ความเป็นมา/สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

<u>ความเป็นมา</u>

"วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลผักไหม" เกิดจากรวมตัวกันของประชาชนในพื้นที่ตำบลผักไหม เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน ซึ่งจากอดีตที่ผ่านมาปัญหาของเกษตรกรในชุมชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ถือครองน้อย ทำนาเพียงอย่างเดียวและอาศัยน้ำฝนแหล่งน้ำตามธรรมชาติในการทำนา ประกอบกับเกิดภัยธรรมชาติซ้ำซาก และหลากหลายเพิ่มมากขึ้น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศน์เสื่อมโทรมลง ส่งผลให้สินค้าและผลผลิตไม่มีคุณภาพและผลผลิตราคาถูก ที่สำคัญเกษตรส่วนใหญ่ทุนน้อย กำลังการซื้อต่ำ ไม่มีอำนาจในการต่อรอง ถูกแบ่งส่วนกำไรจากนายทุน ขาดเครือข่ายภาคีช่วยเหลือหนุนเสริม โดยมีรายได้ต่อปี ที่ ๓๕,๐๐๐ บาท ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน ๑๓๓ คน

"วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลผักไหม" ก่อให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมร้านค้าชุมชน กิจกรรมโรงสีข้าวชุมชนและฟาร์มสุกรพ่อแม่พันธุ์ กิจกรรมรถชุมชน กิจกรรมกองทุนสวัสดิการชุมชน กิจกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ กิจกรรมผลิตอิฐดินประสาน และกิจกรรมที่สำคัญอีกอย่าง คือ **กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ก่อเกิดเมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๔๕** เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ – ชีวภาพ แทนการซื้อปุ๋ยเคมี ลดต้นทุนการผลิต ลดการนำเงินออกนอกชุมชน เป็นการปรับปรุงบำรุงดิน รวมทั้งรักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

<u>สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น</u>

๑) ปัญหาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

ปัญหาทางเศรษฐกิจ ประชาชนในพื้นที่ยากจน เกิดจากรายได้น้อย ราคาผลผลิตตกต่ำ กำไรน้อยต้นทุนการผลิตยิ่งสูงขึ้นเนื่องจากเพิ่มการใช้สารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต ทำให้มีหนี้สินเพิ่ม

ปัญหาสังคม เมื่อครอบครัวมีรายได้น้อยไม่เพียงพอในการจุนเจือครอบครัว ผู้ครอบครัวหรือคนในครอบครัวต้องอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานยังเมืองใหญ่เพื่อให้มีรายได้มากขึ้นเนื่องจากได้รับค่าแรง/ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ประกอบกับชุมชนไม่เข้มแข็งขาดการมีส่วนร่วมในชุมชน

ปัญหาสุขภาพ เกษตรกรประมาณ ๖๐ % มีสารเคมีในเลือดสูง ทำให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมี เกิดเป็นโรคผิวหนัง โรคมะเร็ง โรคระบบทางเดินหายใจ ทำให้มีค่าใช้จ่ายจากการจ่ายค่ารักษาพยาบาล เกิดเป็นภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้น

ปัญหาสิ่งแวดล้อม สัตว์น้ำ อาหารในธรรมชาติลดลง แหล่งน้ำธรรมชาติมีสารเคมีเจือปน ดินยิ่งเสื่อมคุณภาพ

๒) ปัญหาของอาชีพเกษตรกรตำบลผักไหม

ผลผลิตต่อไร่ต่ำ/คุณภาพต่ำ เนื่องจาก

- ขาดความรู้ในการทำการเกษตร ในเรื่องการเตรียมดิน/บำรุงดิน การปรับปรุงบำรุงพันธุ์ และการดูแลเก็บเกี่ยว

- ขาดความรู้ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิต

- ขาดความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทำให้เกิดปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่คุ้มค่า ทำนาอย่างเดียว ทำนาหว่าน

- ขาดเครือข่ายความรู้

- ภัยธรรมชาติรุนแรงขึ้น(แล้ง, น้ำท่วม)

- ดินเสื่อมคุณภาพ เกิดจากการใช้สารเคมีในปริมาณมาก การเผาตอซัง และขาดความรู้ในการบำรุงดิน

ต้นทุนการผลิตสูง

- ขาดช่องทางการเข้าถึงองค์ความรู้ในการทำนาอย่างมีประสิทธิภาพ

- ไม่มีอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัย เนื่องจากขาดการรวมกลุ่มเกษตรกร

- ค่าปุ๋ยเคมี สารเคมีมีราคาสูงขึ้น

- ขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์/สารชีวภาพทดแทนสารเคมี

พึ่งพาพ่อค้าคนกลางสูง - ถูกกดราคาผลผลิต ถูกเอารัดเอาเปรียบ เนื่องจากขาดการรวมกลุ่มเกษตรกรทำให้ไม่มีอำนาจต่อรอง

"วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลผักไหม" จึงได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ดังนี้ กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมร้านค้าชุมชน กิจกรรมโรงสีข้าวชุมชนและฟาร์มสุกรพ่อแม่พันธุ์ กิจกรรมรถชุมชน กิจกรรมกองทุนสวัสดิการชุมชน กิจกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ กิจกรรมผลิตอิฐดินประสาน และกิจกรรมที่สำคัญอีกอย่าง คือ **กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ก่อเกิดเมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๔๕** เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ – ชีวภาพแทนการซื้อปุ๋ยเคมี ลดต้นทุนการผลิต ลดการนำเงินออกนอกชุมชน เป็นการปรับปรุงบำรุงดิน รวมทั้งรักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒. แนวทางปฏิบัติ/การแก้ไขปัญหา

"กิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ" เป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมของกลุ่มฯ ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการพัฒนามาเป็นการส่งเสริมการรวมตัวกันในรูปธนาคารปุ๋ย ด้วยการรวมวัตถุดิบจากสมาชิกที่มีในท้องถิ่นแล้วมารวมกันผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวิภาพใช้เองเป็นการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ปุ๋ยเคมี รวมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่วต่าง ๆ เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดินและสร้างรายได้หลังการเก็บเกี่ยว

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในรูปแบบกองทุนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อจำหน่ายให้สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป กลุ่มฯ ส่งเสริมให้สมาชิกทำการเกษตรอินทรีย์ โดยการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ส่งเสริมให้สมาชิกเข้ารับการอบรมจากทางกลุ่มฯ และหน่วยงานอื่นๆ ร่วมกันผลิตและนำกลับไปใช้เหลือจึงจำหน่าย

กลุ่มฯ มีแนวทางการดำเนินกิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ดังนี้

๑) การพัฒนาคน พัฒนาคนให้มีความรู้ พัฒนาวิธีคิด วิธีทำใหม่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ของสมาชิกและประชาชนทั่วไป ดังนี้

๑.๑) ส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของเกษตร

(๑) มีแกนนำหลักที่มีองค์ความรู้เดิม

(๒) มีนโยบายส่งเสริมการรวมกลุ่มจากภาครัฐ/เอกชน

(๓) มีองค์กร/พื้นที่ตัวอย่างในการทำเกษตร ลดต้นทุน/เพิ่มผลผลิตให้ศึกษาเรียนรู้

(๔) มีองค์ความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแพร่หลายเพิ่มขึ้น

(๕) มีกฎหมายรองรับและส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม

(๖) มีภาคีเครือข่ายให้การสนับสนุนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

๑.๒) โรงเรียนเกษตรกร

(๑) มีเกษตรกรต้นแบบ เป็นแกนนำในการร่วมปฏิบัติ

(๒) มีปราชญ์ชาวบ้าน , หมอดิน

(๓) มีนโยบายส่งเสริมจากภาครัฐ/เอกชน ต่อเนื่อง เช่น โครงการไถกลบตอซัง

(๔) มีเครื่องจักรกลในการช่วยทุ่นแรงในการทำการเกษตร

(๕) มีองค์ความรู้ในการทำการเกษตรลดใช้สารเคมี / เกษตรอินทรีย์เผยแพร่ผ่านสื่อหลากหลาย เช่น โทรทัศน์ อินเตอร์เน็ต

(๖) มีเครือข่ายที่พร้อมสนับสนุน ทั้งองค์ความรู้ในการทำเกษตรลดใช้สารเคมี/เกษตรอินทรีย์และทรัพยากรดำเนินงาน จากภาครัฐและภาคเอกชน

๑.๓) ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิก

(๑) การประชุมสมาชิก สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ ตั้งแต่การผลิต การจำหน่าย มีการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มฯ และตัดสินใจในการบริหารจัดการทุกขั้นตอน จนถึงการกำหนดการจัดสรรรายได้และผลกำไร เพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิก รวมถึงการกำหนดการพัฒนาสมาชิก

(๒) การพัฒนาสมาชิกของกลุ่มฯ มีการพัฒนาสมาชิกในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น การพัฒนาเพิ่มศักยภาพของสมาชิก ส่งผลให้สมาชิกมีความรู้เข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีคุณภาพ ลดต้นทุน เช่น การอบรม การทัศนศึกษาดูงาน เป็นต้น

(๓) สวัสดิการจากกลุ่ม เช่น การปันผล สวัสดิการจากการออม การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น มีกรรมการรับวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากสมาชิกและประชาชน เมื่อรวบรวมนำวัตถุดิบมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์แล้ว จะมอบปุ๋ยที่ได้กลับคืนสมาชิก ในปริมาณน้ำหนักมากกว่าที่รับมา กล่าวคือ หากรับวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากสมาชิกและประชาชน มา ๑๐๐ กิโลกรัม เมื่อนำมาผลิตเป็นปุ๋ยแล้ว จะส่งมอบกลับคืน จำนวน ๑๕๐ กิโลกรัม แต่หากต้องการรับเป็น ปุ๋ยอัดเม็ด ก็จะมีค่าใช้จ่ายเพียงกิโลกรัมละ ๑ บาท

๒) ใช้กิจกรรมเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อน ก่อให้เกิดการเกื้อกูลหนุนเสริมกัน ลดเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน สร้างอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิตและการขายผลผลิต เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเองภายในชุมชน เน้นการพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาศัยประสบการณ์เดิม

๓) ร่วมกันนำเอาความรู้ใหม่ๆที่ได้จากการศึกษา อบรม ดูงานจากที่ต่างๆ มาปรับประยุกต์ใช้

๔) เน้นการประสานงาน บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน และค่อยทำไปที่ละอย่างตามศักยภาพ **ดังนี้**

๔.๑) ปี พ.ศ.๒๕๔๕ องค์กร CIP สนับสนุน งบประมาณ เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิตปุ๋ย อินทรีย์ ปี พ.ศ.๒๕๔๗ ได้รับงบบูรณาการ จังหวัดศรีสะเกษ ในการก่อสร้างโรงเรือนปุ๋ยอินทรีย์

๔.๒) กรมการข้าว ให้การสนับสนุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว วิชาการ องค์ความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

๔.๓) กรมส่งเสริมการเกษตร ให้การสนับสนุนนักวิชาการในโรงเรียนเกษตรกร วิชาการและองค์ความรู้ทางการเกษตร

๔.๔) สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ที่ให้การสนับสนุนองค์ความรู้/แหล่งน้ำขนาดเล็กประจำไร่นา วัสดุการปรับปรุงบำรุงดินและเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดในการปรับปรุงบำรุงดิน

๔.๕) สนง.พัฒนาชุมชน ที่ให้การสนับสนุนองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนงานพัฒนา

๔.๖) องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ/สถานที่/วัสดุอุปกรณ์ในการขับเคลื่อนในทุกกิจกรรม

๔.๗) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่ให้การสนับสนุนองค์ความรู้/แหล่งเงินทุนในการรวบรวมผลผลิต รวมทั้งยังเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดให้กับกลุ่ม

๔.๘) บริษัทสยามคูโบต้าคอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่เป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรทั้งด้านองค์ความรู้ เครื่องจักรกลการเกษตรรวมทั้งงบประมาณในทุกโครงการ

๔.๙) หน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ

ซึ่งกลุ่มฯ ได้ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ สูตรต่างๆ อย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ และล่าสุดได้ส่งเสริมให้สมาชิก**"ผลิตปุ๋ยสูตรพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ"**และจัดตั้งเป็น ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘

สรุปจำนวนปุ๋ยที่ผลิตใน ๕ ปีหลังสุด

ปี ๒๕๕๔	- ผลิตอินทรีย์ชีวภาพชนิดผง	จำนวน ๘๘๕ ตัน
	- ผลิตอินทรีย์ชีวภาพชนิดอัดเม็ด	จำนวน ๔๐ ตัน
ปี ๒๕๕๕	- ผลิตอินทรีย์ชีวภาพชนิดผง	จำนวน ๘๔ ตัน
ปี ๒๕๕๖	- ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยฟางหมัก (แม่โจ้ ๑)	จำนวน ๓๙๑ ตัน
ปี ๒๕๕๗	- ผลิตปุ๋ยสูตรพระราชทานสมเด็จพระเทพฯ	จำนวน ๒๘๕ ตัน
ปี ๒๕๕๘	- ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชนิดผงและอัดเม็ด	จำนวน ๔๐๐ ตัน
	- ส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพ	จำนวน ๑๐,๐๐๐ ลิตร

นอกจากนั้นกลุ่มฯส่งเสริมให้สมาชิกปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มธาตุอาหารให้ดิน

ผลสำเร็จของกิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

สมาชิกและประชาชนทั่วไป สามารถลดต้นทุนการผลิตในเรื่องลดการใช้ปุ๋ยเคมี ส่งผลให้ดินมีสภาพดินดีขึ้น มีผลผลิตเพิ่มขึ้น มูลค่าผลผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกและประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

๓. สรุปวิธีการทำงานที่นำไปสู่วิธีการที่เป็นเลิศ (Best Practice)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลผักไหม เริ่มดำเนินการโดยการพัฒนาคนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาวิธีคิด วิธีทำใหม่ พัฒนากระบวนการผลิต สร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดร่วมกันด้วยการสร้างพลังด้วยกระบวนการรวมกลุ่ม สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในการแก้ปัญหาของชุมชน โดยเน้นการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ โดยใช้กิจกรรมเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนก่อให้เกิดการเกื้อกูลหนุนเสริมกัน ลดเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน สร้างอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิตและการขายผลผลิต เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเองภายในชุมชน เน้นการพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาศัยประสบการณ์เดิม ร่วมกับนำเอาความรู้ใหม่ๆที่ได้จากการศึกษา อบรม ดูงานจากที่ต่างๆ มาปรับประยุกต์ใช้ เน้นการประสานงาน บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน และค่อยทำไปที่ละอย่างตามศักยภาพ ดังนี้

หลักการทำงานของกลุ่ม คือ

๑) มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

๒) ใช้กิจกรรมเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อน ก่อให้เกิดการเกื้อกูลส่งเสริมกัน

๓) เน้นการพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยอาศัยประสบการณ์เดิม

๔) ร่วมกันนำเอาความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้

๕) ร่วมกับหน่วยงานภาคี พัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน

๔. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม เป็นที่รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ทางด้านการเกษตร ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์จากชาวประชาชนในพื้นที่ตำบลผักไหม รวมทั้งการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ก่อเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม ซึ่งมีปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เกิดจากการรวมกลุ่มของคนในชุมชน คนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน จะต้องใช้หลักประชาธิปไตยเป็นที่ตั้ง

๒) มีการรวมกลุ่มในรูปออมทรัพย์ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา เพื่อสร้างคน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

๓) การพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน คนในชุมชนต้องยึดหลัก “พึ่งตนเอง” คือ พยายามพึ่งเองก่อน ในแต่ละครอบครัวต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย หัวหน้าครอบครัว คือ เสาหลักในการทำให้คนในครอบครัวดูเป็นตัวอย่าง เช่น การจัดทำบัญชีรับ-จ่าย การลดความฟุ่มเฟือย เพื่อให้เรียนรู้ตนเองว่าศักยภาพในการหาได้ และการจ่ายได้เพียงใด เพื่อจะได้ไม่ก่อเกิดหนี้ที่ไม่จำเป็น

๔) ผู้นำกลุ่ม/แกนนำหมู่บ้าน ต้องรักการเรียนรู้ รู้จักพัฒนาตนเอง และต้องเป็นผู้ที่เสียสละ อดทนสูง และพร้อมทำเป็นตัวอย่าง เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยาก แต่ก็ไม่ง่าย เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด เพื่อจะได้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

๕) การเปลี่ยนแปลงแนวคิด เปลี่ยนแปลงทัศนคติ วิธีคิด วิธีทำใหม่ การเปลี่ยนแปลงความคิดจากเดิมของคนในชุมชน/หมู่บ้าน เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะความเคยชินกับความสะดวกสบาย เมื่อมีการมาใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดความกลัวว่าจะยุ่งยากและลำบาก เนื่องจากต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากวิถีชีวิตแบบเดิม ๆ มีการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก ต้องมีการทดลองทำในสิ่งที่ไม่คุ้นเคย แต่เมื่อได้ทดลองทำแล้วไม่ยุ่งยาก และเกิดผลที่ดี จึงทำให้ความคิดจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดีขึ้น และนำไปสู่การเป็นแนวร่วมในการดำเนินกิจกรรม

๖) ร่วมกับหน่วยงานภาคี พัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนในการขับเคลื่อน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ “อยู่ดี กินดี”

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม

กิจกรรมผลิตปุ๋ยอินทรีย์

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีกรมพัฒนาที่ดิน
นายไพฑูรย์ ฝางคำ
หมอดินอาสาประจำตำบลผักไหม
อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี
การพัฒนาที่ดินตำบลผักไหม
นายไพฑูรย์ ฝางคำ
หมอดินอาสาประจำอำเภอห้วยทับทัน
ศูนย์จัดการ

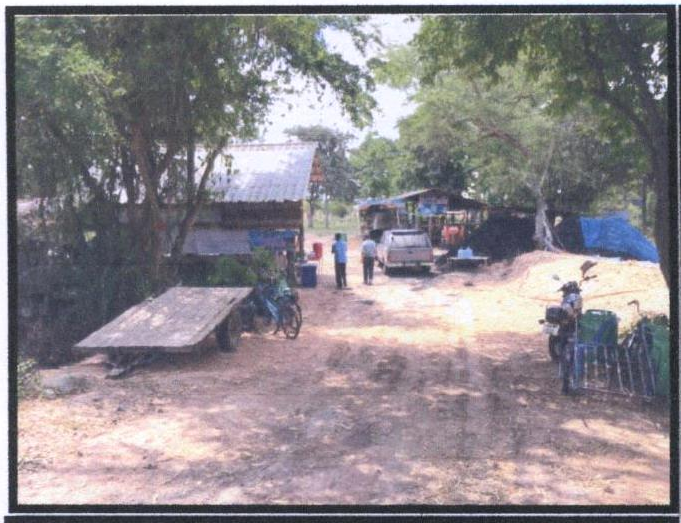

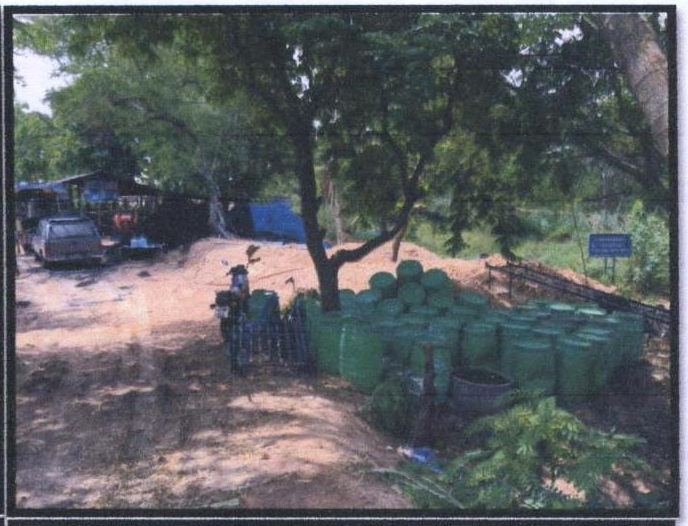

ปุ๋ยสูตรพระราชทาน

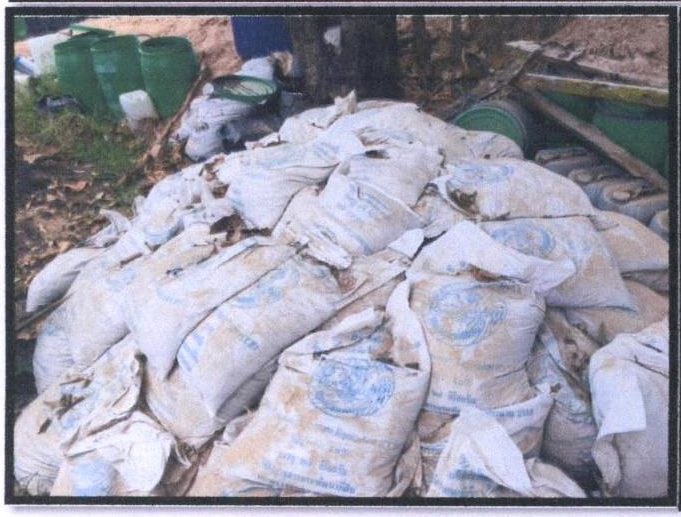

ดร.อภิชาต จงสกุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ได้มาเปิดธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘

-หลักการทำงานที่ผ่านมาใช้เวทีสภา,เวที พูดคุย เป็นแกนกลาง

เน้นพัฒนาคน/ครอบครัว (ผ่านศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบล)

เน้นการพัฒนาอาชีพและรายได้

พัฒนาสวัสดิการชุมชน

พัฒนาเด็ก/เยาวชน (สภาเด็กและเยาวชน)

พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กลุ่มป่าชุมชน)

การบริหารและกิจการของกลุ่มฯ

การทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

การทำปุ๋ยสูตรพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

ร่วมกันทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง

ใช้เครื่องจักร ในการช่วยดำเนินงานฯ ลดแรงงานคน

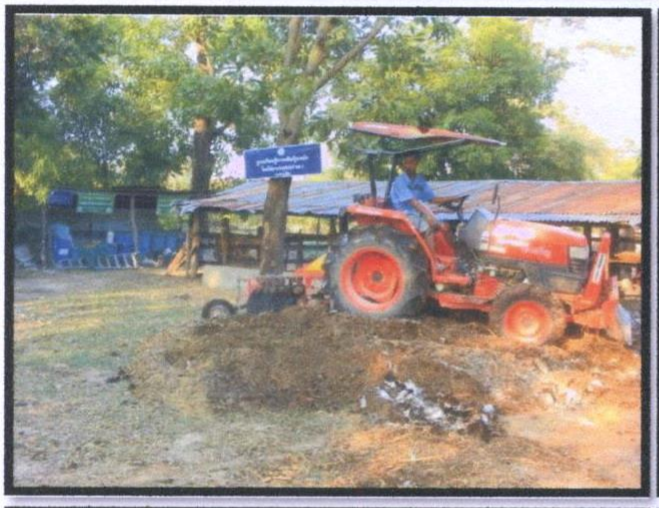

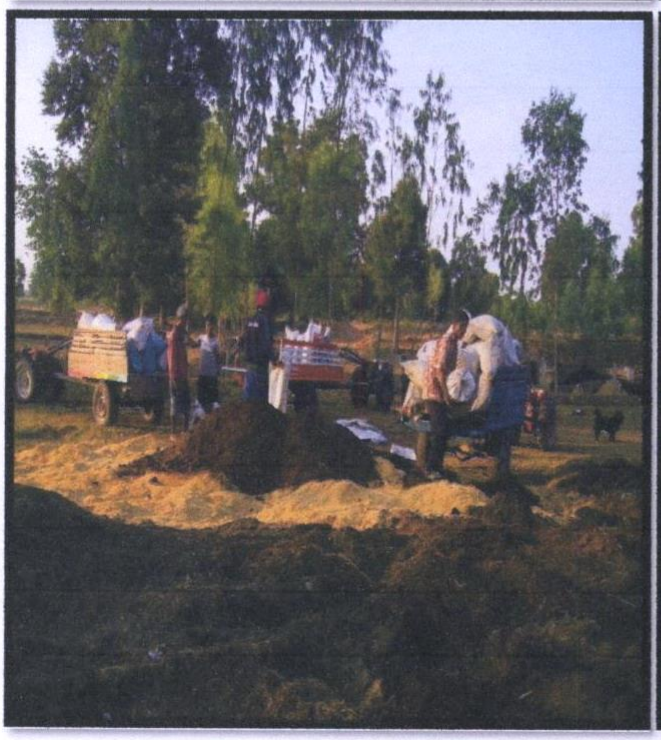

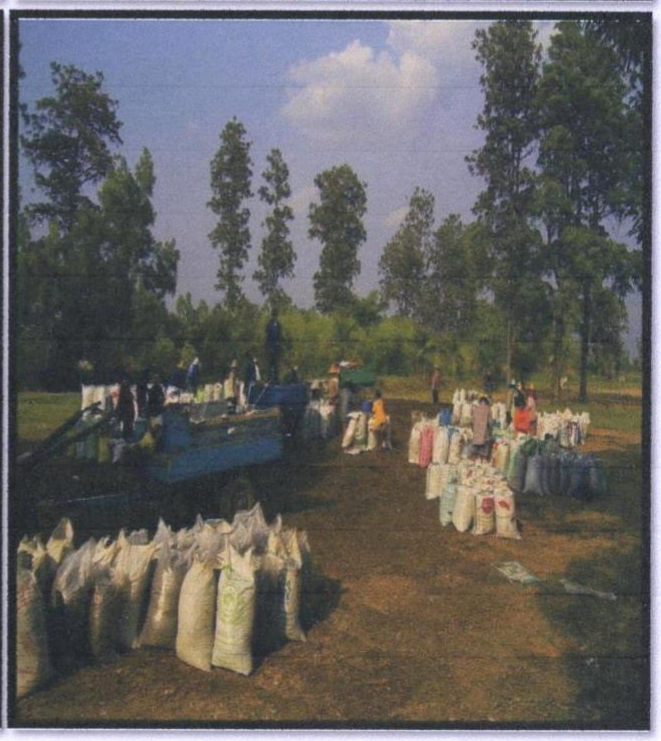

พัฒนาคุณภาพปุ๋ยอินทรีย์

ปั้นเป็นเม็ด

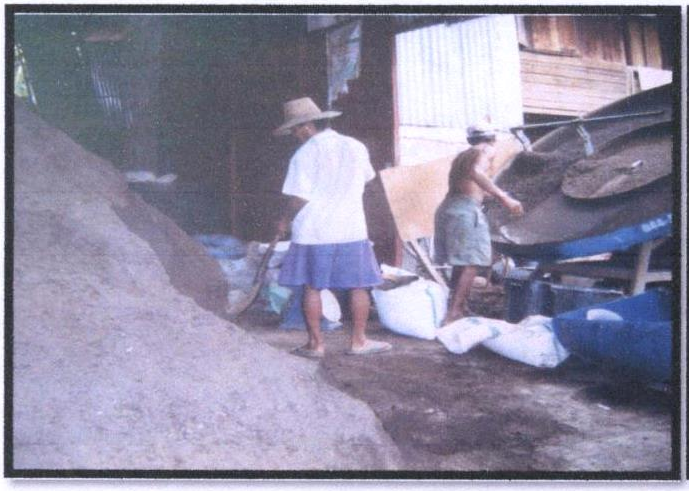

ใช้เครื่องทุ่นแรงช่วย

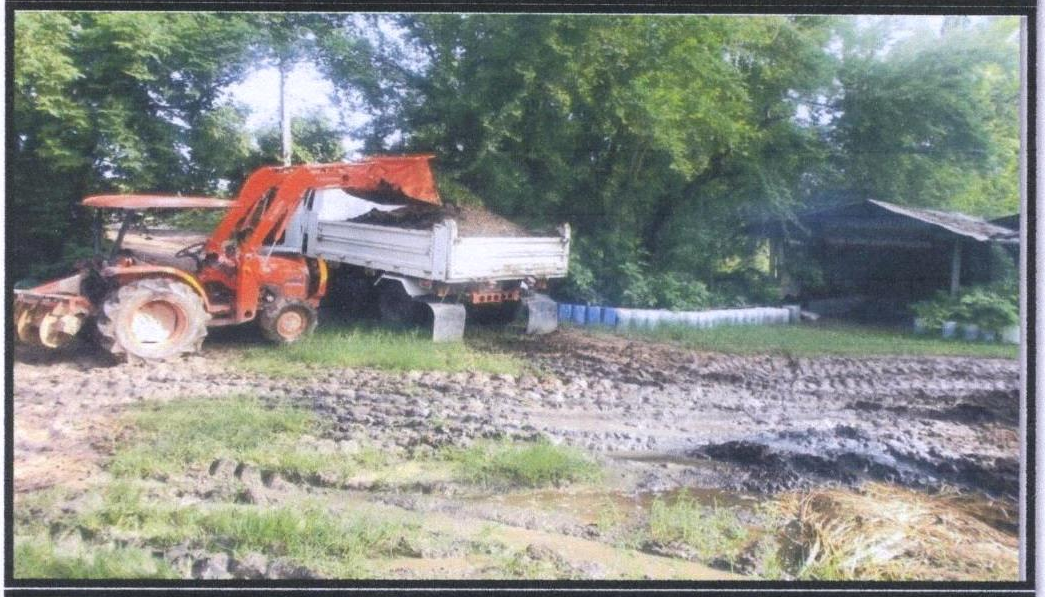

การปลูกพืชบำรุงดิน

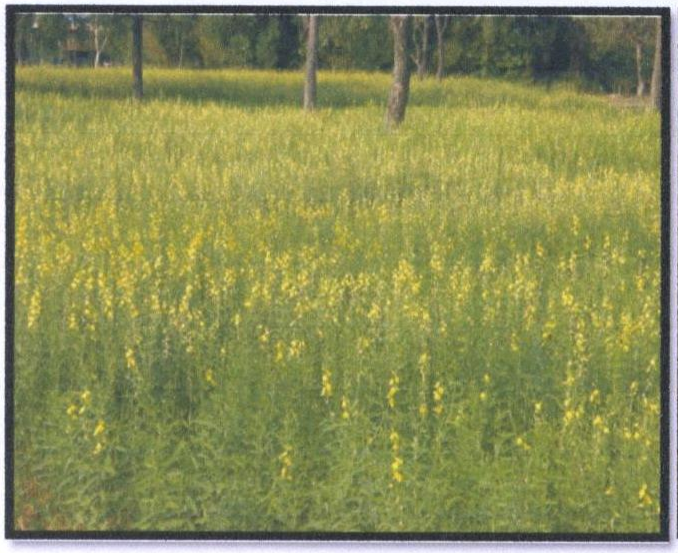
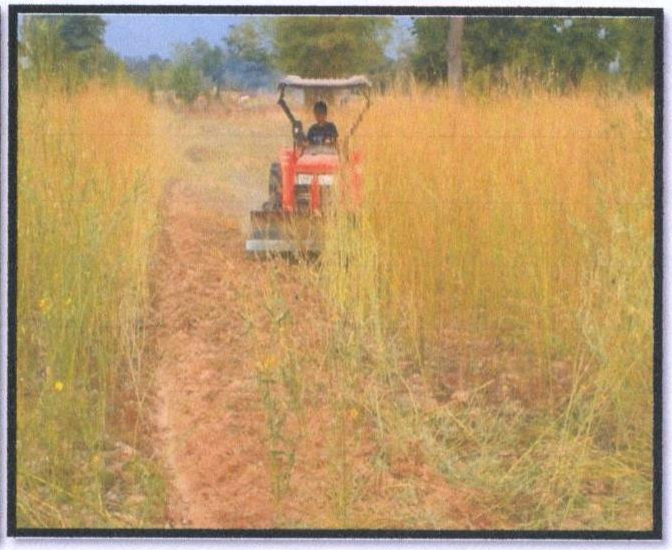

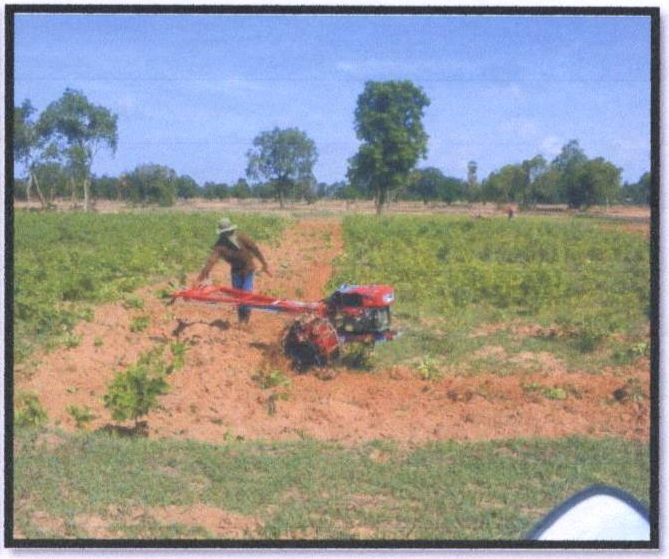
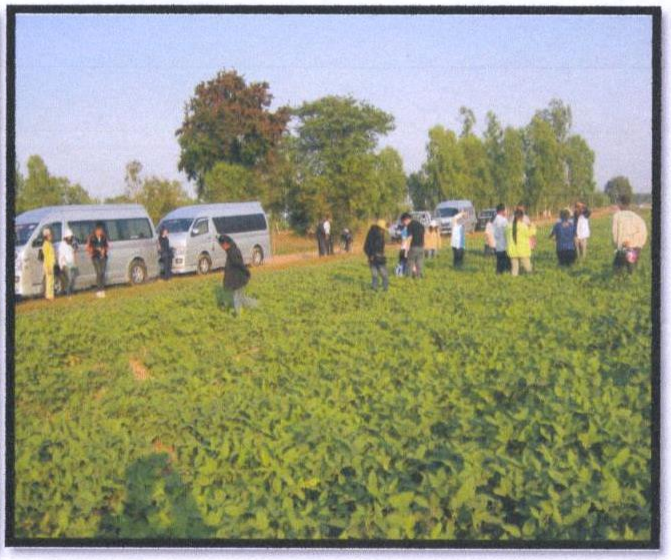
ปลูกถั่วหลังเก็บเกี่ยว เป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ แถมยังบำรุงดินได้อีกด้วย